Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zamankbr.ru

ЗАМАН

Геуюрге кюн, 30 октябрь, 2018 жыл
№133 (20554)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ ВРЕМЯ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Бушуулу митинг

Бийик фахмуну иеси, чынтты интеллигент, таза ниетли адам эди ол

Нальчикде Борис Темиркановну ахыр жолгъа ашыргъандыла

27 октябрьде Къабарты-Малкъарны жамауаты дуниясын бу кюнледе алышхан совет эмда россей дирижёр, композитор, Россей Федерацияны халкъ артисти, айтхылы музыкант эмда республиканы белгили жамауат къуллукчусу Борис Хатуевич Темиркановну ахыр жолуна ашыргъанды.

Нальчикде Къырал концерт залны мекямында баргъан ол бушуулу жыйылыугъа республиканы къалайындан да келгендиле. Жыйылыгъанланы арасында къоншу халкъланы келечилери да бар эдиле.

Митингни КъМР-ни культура министри **Мухадин Кумахов** ачханды эм бардырыргъанды.

Ол Борис Темиркановну жашау жолуну юсюнден толу хапар айтханды. Аны ата юйюнде культурабызгъа кёшюмчулукъ этиу бек баш ишге саналгъанын да чертгенди министр. Ол, Борис Хатуевич КъМР-ни Композиторларыны союзуну тамашасы, КъМР-ни Къырал филормонисасыны симфония оркестрини тамата дирижеру болуп тургъанда да къаллай уста оноучу болгъанын ачыкълагъанын белгилеп, дунияны къалайында да бизни белгили музыка устабызгъа берилген сый бла барыбыз да ёхтемленнгенибизни, мындан ары да ёхтемленип турлугъубузну чертгенди.

Ызы бла Мухадин Лялюшевич сёзню Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **Казбек Коковха** бергенди. Ол Борис Хатуевич республиканы музыка искусствосунда къаллай магъананы тутханын, ол жаланда бизни угъай, уллу Россейни, саулай дунияны да айтхылыкъ жашы, бийик фахмуну иеси, терен интеллигент да болгъанын белгилеп, аны жууркъларына, ахлуларына, шуёхларына, бери келген жамауатха къайгъы сёз бергенди.

Къабарты-Малкъар Республикада Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный **Зумакъулланы Борис** а: «Бу хапарны мен Москвада халкъла аралы форумгъа баргъанлай эшитгенме. Сагъыш эте да турмай, олсагъат окъуна аэропортха жетип, бери ашыкъгъанма, эрттегили, татлы шуёхуму ашырыргъа», – дегенди.

Зумакъул улу КъМР-ни айтхылы музыканты кесини рухий ишлери бла бизни кёлюбюзню кётюрюп, жюреклерибизни таза этип тургъанын, ол не жаны бла да бек фахмулу адам болгъанын, къырал идеология бузулгъанда, республиканы госфилармониясыны симфония оркестрин сакълар ючюн къаллай бир кюрешгенин эсгертип, оркестрге Борис Хатуевични атын атаргъа керекди дегенди эм малкъар тилде ауушханнга жаннет тилегенди.

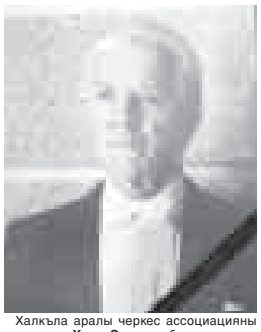

Халкъла аралы черкес ассоциацияны президенти **Хаути Сохроков** белгили композиторну, дирижерну юсюнден бушуулу сёзле айтхан анга бек къыйын болгъанын чертгенди. Аны битеудуния культураны, искусствону сартындан билимли ким да сукъланырча эди дегенди. Бу эки къарындашны, Юрий бла Борис Темиркановланы, бирликлерин, татлылыкъларын юлгюге тутаргъа боллугъун белгилегенди.

Север Осетия-Алания Республиканы культура министри **Руслан Мильдзихов** маэстрону ауушхану бла байламлы Къабарты-Малкъарны жамауатына къайгъы сёз бергенди. Сора: «Борис Хатуевич бизге къарындаш эди. Музыка жууркъ этген адамла бирча сагъыш этедиле. Ма ол себепден бу ачыуну, мудах кюн мени бла бирге бери осетин артистлени да къауум келгенди. Ол къур сизни угъай, битеу Кавказны да жашы эди. Биз аны бир заманда да унутурукъ тюйюлбюз», – дегенди ол.

Дагъыда бушуулу жыйылыуда Къабарты-Малкъарда Эсгертмелени сакълау жаны бла управленияны тамашасы **Игорь Дроздов**, дирижёру биргесине ишлегенле, тукъумну атындан **Анатолий Темирканов**, дагъыда ауушханны жууркъ-ахлулары сёлешгендиле.

Къабарты-Малкъарны фахмулу жашын ахыр жолгъа ашырыргъа республиканы алгъынггы башчысы **Юрий Коков**, КъМР-ни Парламентини, Правительстосуну делегациялары, жамауат къуллукъчула, культураны, искусствону келечилери эм Борис Темирканович бийик фахмусуна баш ургъанла, аны юсюнден жюрек сёзлерин айтыргъа сюйгенле келгендиле.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

ПАРЛАМЕНТ

Эки жылны эселери – аслам башламчылыкъла, хайырлы проектле, магъаналы жумушла

КъМР-ни Парламентини жыйылыуунда Жаш тёлюю палатаны ишини эселери сюзюлгендиле. Ала бла депутатланы палатаны башчысы Ахмед Коготыжев шагъырей этгенди.

Эсигизге салайыкъ, бу жаш тёлюю кенгешчи структура республиканы законла чыгарыучу органында эки жылдан бир кере айырылады, шёндюю аны бешинчи къауумну болжалы бошалгъанды. 2016 жылдан бери уа жаш депутатла 180-ден аслам жумуш тамамлагъандыла, ол санда республикада, къоншу регионлада жаш тёлюю жамауат организациясына бла келишимлеге къол салынгъанды, законодательный башламчылыкъла этилгендиле, тюрлю-тюрлю конкурсла къуралгъандыла.

Ахмед Коготыжев Парламентде Жаш тёлюю палата ёскюп келген тёлюге ахшы онгла бергенин чертгенди. Анга аны къаумунда ишлегенле артда депутатлагъа айырылгъанлары, къырал къуллукълагъа салынгъанлары да шагъатлыкъ этеди. «Сёз ючюн, Хусен Эркенов бла Анна Несынова Урван эм Май районланы жер-жерли депутатлары болгъандыла, Чеченланы Ислам а эл мюлк министри орунбасарына салынгганды», – деп билдиргенди он.

Болсада палатаны баш борчларындан бири – жаш адамланы законла жарашдырыугъа сейирлерин къозгъауду. Былтыр а жаш депутатла хазырлагъан законопроект РФ-ни Къырал Думасыны Битеуроссей формунда хорлагъанды. Анда сёз электрон тютюн ичиуге къажау мадарланы юсюнден барады. Россейни халкъларыны тыш къыралла жашагъан келечилерине РФ-ни инсаны болуруну жорукъларын женгиллетиуге бурулгъан проект а «Законла жарашдырыучу школу» деген федерал конкурсда хорлагъанды.

Республиканы школларыны окъуучулары бла вузларыны студентлери «Мени законла чыгъарыуда башламчылыгъым» деген битеуроссей конкурсда айырмалы болгъанларга тёреге айланнганды дерчады. Былтыр а анда медицинада ишлегенлени эм сабийден ауурлукълары болгъан тишырыуланы ВИЧ-ден сакълаугъа, бу ауруугу профилактикасына эмда донорлукъну айнытыугъа бурулгъан законопроектле хорлагъандыла.

Докладда жаш депутатла билим бериу, культура, спорт, экология, саулукъ сакълау, ёсюп келген тёлюню право жаны бла билимлерин айныгъыу сферала къаллай проектле толтургъанларыны юсюнден да айтыла эди. Республиканы халкъларыны ана тиллерин, адет-тёрелерин сакълаугъа энчи магъана берилгенди.

Парламентни спикери **Татьяна Егорова**, докладны сюзе, Жаш тёлюю палата къыралны регионларында Къабарты-Малкъарда биринчилени санында къуралгъанын, он жылны ичинде уа бу структура кесини магъаналылыгын, ышаннгылылыгын кёргюзтгенин чертгенди. «Палатагъа жаш адамланы арасында сейир ёсгенлей барады. Ол алагъа кеслерини билимлерин, фахмуларын ачыкъларгъа онг береди. Алай аны тизмесине кирген бла тынчайып къалыргъа жарамайды – тири болургъа, ишлерге, башламчылыкъла этерге керекди», – деп ол жаш депутатлагъа ыразылыгъын билдиргенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Стратегиялы айныуну эмда миллет проектле жаны бла советни юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы стратегиялы айныгъыу эмда миллет проектлени толтыруу жаны бла ишни игилендирир муратда **бегим этеме**:

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Стратегиялы айныуну эмда баш магъаналы проектле жаны бла советни Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Стратегиялы айныуну эмда миллет проектле жаны бла советге тюрлендирирге.

2.Къабыл кёрюрге:

а) Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Стратегиялы айныуну эмда миллет проектле жаны бла советни юсюнден Болумну;

б) Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Стратегиялы айныуну эмда миллет проектле жаны бла советни къауумун;

в) Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Стратегиялы айныуну эмда миллет проектле жаны бла советни президиумуну къауумун.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Социал-экономика айныуну бир-бир кёрюмдюлери эмда Россей Федерацияны Президентини бир-бир Указлары къалай толтурулгъанларын тинтип, билип туруу жаны бла советни кетерирге.

4. Кючлерин тас этгеннге санаргъа:

«Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Социал-экономика айныуну бир-бир кёрюмдюлери эмда Россей Федерацияны Президентини бир-бир Указлары къалай толтурулгъанларын тинтип, билип туруу жаны бла советни юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2013 жылда 11 октябрьде чыгъарылгъан 149-УГ номерли Указын;

«Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Социал-экономика айныуну бир-бир кёрюмдюлери эмда Россей Федерацияны Президентини бир-бир Указлары къалай толтурулгъанларын тинтип, билип туруу жаны бла советни юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2014 жылда 19 ноябрьде чыгъарылгъан 232-УГ номерли Указын;

«Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Социал-экономика айныуну бир-бир кёрюмдюлери эмда Россей Федерацияны Президентини бир-бир Указлары къалай толтурулгъанларын тинтип, билип туруу жаны бла советни юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2014 жылда 19 ноябрьде чыгъарылгъан 232-УГ номерли Указын;

«Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Социал-экономика айныуну бир-бир кёрюмдюлери эмда Россей Федерацияны Президентини бир-бир Указлары къалай толтурулгъанларын тинтип, билип туруу жаны бла советни къауумун къабыл кёрюуну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2014 жылда 19 ноябрьде чыгъарылгъан 232-УГ номерли Указын;

«Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Социал-экономика айныуну бир-бир кёрюмдюлери эмда Россей Федерацияны Президентини бир-бир Указлары къалай толтурулгъанларын тинтип, билип туруу жаны бла советни Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2014 жылда 19 ноябрьде чыгъарылгъан 232-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлген къауумуна тюрлениуле киийириуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2015 жылда 24-УГ номерли Указын;

«Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Социал-экономика айныуну бир-бир кёрюмдюлери эмда Россей Федерацияны Президентини бир-бир Указлары къалай толтурулгъанларын тинтип, билип туруу жаны бла советни Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2014 жылда 19 ноябрьде чыгъарылгъан 232-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлген къауумуна тюрлениуле киийириуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2015 жылда 13 февральда чыгъарылгъан 145-УГ номерли Указын;

«Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Социал-экономика айныуну бир-бир кёрюмдюлери эмда Россей Федерацияны Президентини бир-бир Указлары къалай толтурулгъанларын тинтип, билип туруу жаны бла советни Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2014 жылда 19 ноябрьде чыгъарылгъан 232-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлген къауумуна тюрлениуле киийириуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2018 жылда 1 июньда чыгъарылгъан 81-УГ номерли Указын;

«Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Социал-экономика айныуну бир-бир кёрюмдюлери эмда Россей Федерацияны Президентини бир-бир Указлары къалай толтурулгъанларын тинтип, билип туруу жаны бла советни Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2014 жылда 19 ноябрьде чыгъарылгъан 232-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлген къауумуна тюрлениуле киийириуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2018 жылда 31 августда чыгъарылгъан 129-УГ номерли Указын.

5.Бу Указ анга къол салынгган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъан К.КОКОВ

Нальчик шахар, 2018 жыл 15 октябрь, №156-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Стратегиялы айныуну эмда миллет проектле жаны бла советни къауумуну тизмеси 2-чи бетде басмаланады.

Биллдириу

Къулийланы Къайсынны хурметине

КъМР-ни Культура министерствосу **2018 жылда 1 ноябрьде**, Къабарты-Малкъарны халкъ поэти, Ленинчи сауғаны, СССР-ни Къырал сауғасыны, РСФСР-ни Горький атлы Къырал сауғасыны лауреаты **Къулийланы Къайсынны туугъан кюнюнде**, Нальчик шахарда Профсоюзланы маданият юйюню аллында майданда закийни эсгертмесине гюлле салыу боллугъуну юсюнден билдиреди. Ол иш **11:00 сагъатда** башланырыкъды.

Нальчикде гюлле салыудан сора Чегем муниципал районнга, **Къулийланы Къайсынны музей юйюне**, барырға белгиленеди.

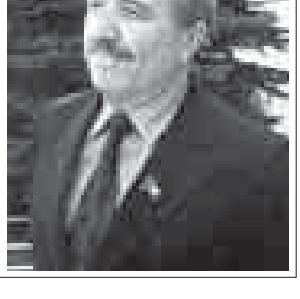

Жазылыу-2019

«Заманны» - хар таулу юйге!

Багъалы шуёхла!

Ана тилибизде чыкъгъан газетибиз къураллыгъыбызны магъаналы белгилеринден бириди. Аны тауду юйюрледе болууу, кёрюнюю къууанчды, ёхтемликди. Ол кесибизни ёз халкъыбызны адамына санагъаныбызны шагъатлыгъыды, сабийлерибизни, туудукъларыбызны тюз ёздюрюуню, тилибизни ышаннгылы сакълауну шартыды. Алайды да, келигиз, «Заманнга» жазылайыкъ, аны алайыкъ, окъуюкъ!

Жазылыуну алты айгъа багъасы - 579 сом 36 капек.

Бизни индексибиз - 51532

КЕНГЕШ

Къууандыргъан, таукеллендирген да кёрюмдюле

Бу кюнледе КъМР-ни Эл мюлк министерствосунда Жамауат советни жыйылыуу болгъанды. Аны ишине республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары – эл мюлк

министр **Сергей Говоров**, Советни башчысы **Заурби Нахушев**, министрни орунбасарлары **Мачраил Шетов** бла **Тимур Вадахов** эм башхала къатышхандыла, деп билдиргендиле министерствону пресс-службасындан.

Быйылны эсеплерини юсюнден эмда жылны жетишимли бошарча не мадар этерге белгиленнгенин Мачраил Шетов докладында билдиргенди. Ол айтханнга кёре, бу айны биринчисине 587,2 минг тонна мирзеу эм къудору жыйылгъанды. Ол а былтырдан эсе 9,1 процентге асламды. Аланы тирлиги да къууандырырчады; аграрийле бир гектардан 46,5 центнер жыйгъандыла. Нартюхню юсюнден айтханда уа, аны битимлилиги 59,3

центнерге жетгенди.

Саулай алып айтханда, аграрийле быйыл бир миллион тонна мирзеу жыяргъа таукелдиле, дегенди министрни орунбасары. Тахта кёгетледен бла картофдан а эм азындан 260 минг тонна.

Бу кюнледе жерни сюрюу къыстау барады. Бюгюнлюкге жетмиш мингден аслам гектар жарашдырылгъанды. Ол а планны ючден бириди.

Кёпжыллыкъ битимле ёсдюрюлген жерлеге быйыл энтта да 1,6 минг гектар къошулгъанын да туура этгенди Мачраил Шетов. План бла уа жаланда 1,1 минг гектарда мадар этерге умут бар эди.

Жыйылыуда республиканы агропромышленность бёлюмюнде башха ишлени, саулай болумну юсюнден да сёлешиннгенди. Ахырында уа Эл мюлк министерствону, Къабарты-Малкъар къырал аграр университетни келечилери эмда бёлюмде уруннган бир къауум адам РФ-ни эм КъМР-ни Эл мюлк министерстволарыны Сыйлы грамоталары эмда Ыспас къагъытлары бла саугъаланнгандыла.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Байрам

Комсомол билетлерин - ветеранланы къолларындан

Байрым кюн Нальчикде Къабарты Россейге къошулгъанлы 400-жыллыкъны майданында республиканы коммунистлери,

комсомол организациягъа 100 жыл толгъанына атап, уллу байрам къурагъандыла. Алайда орналгъан къызыл чатырлада шахарчыланы, аны къонакъларыны ауузланыргъа, ВЛКСМ-ни сатырларында болгъан заманларын эсгерирге, шёндюгю жашауну юсюнден ушакъ бардырыргъа онглары болгъанды.

Аны бла бирге уа Музыкалы театрны аллында концерт бардырылгъанды. Профессионал эм жаш артистле, ала

бла бирге уа КПРФ-ни жыргъа, тепсеуге фахмулары болгъан келечилери комсомолну, совет къыралны жетишимлерини юслеринден жырла, назмула айтып, къонакъланы эрикдирмей тургъандыла.

РФ-ни Коммунист партиясыны КъМР-де регион бёлюмюню социальный политика жаны бла комитетини башчысы **Заурбек Кумалов** жыйылгъанланы байрам бла алгъышлагъанды. Ол комсомол - жашауну аламат школу, жашлыкъны, башламчылыкълагъа талпыныуну белгиси болгъанын чертгенди.

ВЛКСМ-ни иши, ниетлери уа энтта жашайдыла. Ахыр жыллада аны къауумуна республикадан 250 жаш бла къыз киргендиле, бюгюнлюкде аны сатырларында 25 мингден аслам адам барды. Ол кюн а аны къауумуна энтта жаш адамла къошулуп, таматаланы къолларындан комсомол билетлерин алгъандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

ЖАМАУАТ ПАЛАТА

Льготалы дарманла бла жалчытыугъа – энчи эс

Къабарты-Малкъарны Жамауат палатасында «КъМР-ни саулукъ сакълау системасында проблемала эм аланы тамамлауну амаллары» деген темагъа «тёгерек стол» болгъанды. Анда аслам эс саусузланы льготалы дарманла бла жалчытыугъа берилгенди, жыйылыугъа Саулукъ сакълау министерствону бла жамауат организацияланы келечилери, багъыу учрежденияланы баш врачлары къатышхандыла.

Кётюрюлген проблеманы магъаналылыгъын черте, палатаны башчысыны орунбасары **Людмила Федченко** жылдан-жылгъа бу жаны бла хал игиленмегенин эсгертгенди.

Саулукъ сакълау министрни орунбасары **Беслан Назрановну** айтханына кёре, къырал программаланы чеклеринде льготалы дарманланы алыргъа ахча федерал эм

республикалы бюджетледен бёлюнеди, 2018 жылда федерал бюджетден 162 миллион 140 минг сом келгенди. Быйылны октябрь айына тарихлеге тийишлиликде бу борчлагъа 713 миллион 330 минг сом керекди, алай бла берилген ахчаны да тергеп, дефицит 77,3 процент болады. Былтыр дефицит 74,6 процент эди. Ол азайгъаны онкология ауруулагъа бакъгъан багъалы дарманланы льготалы тизмеге къошханлары, аланы талайын онкология диспансер кеси алгъаны бла байламлыды, дегенди ол.

- 2018 жылны аллындан башлап 151 миллионнга дарманла алыннгандыла, 38 994 льготалы рецептге кёре 104 миллионнга дарманла келтирилгендиле. Аллай бир рецептге кёре дарманланы багъалары, орта эсеп бла, эки мингден озады, норматив бла уа бир пациентге 826 сом бериледи. Былтыр регион бюджетден быллай дарманла алгъан адамланы саны 22 620 эди, быйылны октябрине уа аланы саны 23 980-ге жетгенди, аладан 102 инсан аз тюбеген орфан ауруудадан къыйналадыла. Химия веществоланы эм радиацияны хаталары жетгенлеге, СПИД, туберкулёз дегенча жайылгъан ауруулагъа диагностика кереклени, аппелятив медицина болушлукъ этерча дарманланы, антидотланы, профилактика прививкала этерге препаратланы, орфан ауруулары болгъанлагъа багъыу ашазыкъны эм башха затланы алыргъа къырал программаны толтуруугъа регион бюджетден министерствогъа 329 миллион бёлюннгенди, - дегенди Беслан Мухамедович.

Министрни экинчиси айтханыча, башда сагъынылгъан ауруулары багъаргъа жазылгъан рецептлеге кёре дарманланы багъалары, орта эсеп бла, сегиз мингнге жете келеди. Орфан ауруулары болгъан адамла 102 боладыла, аладан 53-чю сабийледиле, алагъа бир жылгъа керекли дарманланы алыргъа 221 миллион 400 минг сом керекди. Экинчи жылдан башлап алагъа ахча федерал бюджетден ийилликди. Онкология ауруудан ёлгенлени саны азайгъаны да ахшы шартладан бириди. Бюгюнлюкде да, мындан арысында да биз къыйын ауругъан адамланы дарманла бла жалчытырча къолдан келгенни этерикбиз, деп белгилегенди Беслан Назранов.

Ауругъанланы араларында социальный пакетни орунуна ахчаны сайлагъанлары да эс бурдуртханды. Аллайланы саны ёсе барады – ала 65 500 боладыла, социальный пакетлени алыуну къабыл а 12 460 инсан кёргендиле. Дарманланы багъаларыны юсюнден айтханда, ала Росздравнадзорну сайтында кёргюзтюлюпдюле. Дарманлагъа багъаланы Прокуратура, Росздравнадзор, Эсеплеу палата, ФСБ, Роспотребнадзор эм Монополиягъа къажау служба тинтедиле, бюгюнлюкге бу жаны бла бузукълукъла бардыла деп информация келмегенди, дегенди Беслан Мухамедович.

Республиканы эндокринология арасыны баш врачы **Татьяна Таова** да, льготалы дарманла бла жалчытыуну проблемасы уллу болгъанын, республикада жашагъанлагъа болушлукъну тышындан излерге тюшгенин, бу жаны бла тарыгъыула аслам келгенлерин да эсгертгенди. «Биз аны юсюнден 2015 жылда Парламентни жыйылыуунда айтхан эдик, нек дегенде 1996 жылдан бери бу проблема къыйындан-къыйын бола барады. 1996 жылгъа дери саусузланы федерал эм регион льготникле юлешмегендиле, дарманла бла жалчытыуну да 100 процентин къырал толтургъанды, дегенди ол.

Уллу ишни Жамауат палатаны Жаш тёлю советни тамамлагъанды – ала Прохладна шахарны пенсиячыларыны союзу бла адамлагъа медицина учрежденияладa къалай къарагъанларын, дарманланы тапханларын бла къалгъанларын эм башха соруула берип, презентация хазырлагъандыла. Советни башчысы **Оксана Чегемокова** билдиргенича, анкетированиягъа 147 инсан къатышхандыла. Пациентле больницалада, поликлиникалада информация къангала болмагъанларын, кезиулерин кёп сакъларгъа тюшгенин айтхандыла, врачланы огъурсузлукъларына эм сансызлыкъларына тарыкъгъанла да чыкъгъандыла. Болсада, докторлагъа, багъыугъа да ыразы болгъанла аз тюйюлдюле – сорулгъанланы 52 проценти. Диагностика амалланы осалгъа 41 процент санагъандыла, ала дарманла жетишмегенлерин да чертгендиле.

Этилген докладлагъа эм айтылгъан оюмлагъа кёре, сейирлери болгъан органлагъа рекомендацияла этилгендиле. Алай бла республиканы Правительствосундан аптекала эм магъаналы дарманланы багъаларына мардадан кёп къошмазча ишчи къауум къурарын, льготалы дарманла бла жалчытыуну игилендирирча къошакъ амалла этерин изленнгенди. Саулукъ сакълау министерствогъа рецептлени жазыуну женгиллендирирча мычымай мадарла табаргъа, юч жыллары толмагъан балаланы эм кёп сабийли юйюрледен балаланы дарманла бла жалчытыугъа эс бурургъа, Прокуратурагъа уа «РФ-де адамланы саулукъларын сакълауну мурдорлары» деген федеральный закон къалай толтурулгъанына контрольну тохтатмазгъа айтылгъанды.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Къабарты-Малкъар Республиканы
Башчысыны 2018 жылда 15 октябрьде чыгъарылгъан
156-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлгенди

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Стратегиялы айныуну эмда миллет проектле жаны бла советни КЪАУУМУ

Коков К.В. - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан (Советни председатели)

Мусукланы А.Т. - Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели (Советни председателини орунбасары)

Альтудов Ю.К. – бийик профессионал билим берген «Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» федерал къырал бюджет билим бериу учрежденияны ректору (ыразылыгъына кёре)

Амшокова Ф.К. – «Къабарты-Малкъар Республиканы профсоюз организацияларыны биригиую» Союзну председатели (ыразылыгъына кёре)

Апажев А.К. – бийик профессионал билим берген «В.М.Коков атлы Къабарты-Малкъар къырал аграр университет» федерал къырал бюджет билим бериу учрежденияны ректору (ыразылыгъына кёре)

Асанланы А.О. - Къабарты-Малкъар Республиканы урунуу эмда социал къоруулау министри

Ахохов Т.Б. – Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Ахубеков Ш.А.- Къабарты-Малкъар Республиканы промышленность эмда сатыу-алыу министри

Балкизов А.Х.- Бахсан муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Безникова И.С. - Къабарты-Малкъар Республиканы энергетика, тарифле эмда жашау юйлеге надзор этиу жаны бла министри

Бердов Х.А. - Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны председатели (ыразылыгъына кёре)

Бозиев Н.М. - Къабарты-Малкъар Республиканы Къырал кенгешчиси

Болотоков В.Х. - Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары – Къабарты-Малкъар Республиканы инфраструктура эмда цифрли айныуну министри

Войтов А.И. - «Деловая Россия» битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар регион бёлюмюню сопредседатели (ыразылыгъына кёре)

Гаштова А.А. – Къырал статистиканы федерал службасыны Шимал-Кавказ федерал округда управлениясыны башчысыны орунбасары (ыразылыгъына кёре)

Говоров С.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары – Къабарты-Малкъар Республиканы эл мюлк министри

Губачиков А.Ю. – Федерал налог службаны Къабарты-Малкъар Республикада управлениясыны таматасы (ыразылыгъына кёре)

Гудов А.Ф. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Аппаратыны таматасы

Гукетлов Х.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы Сатыу-алыу-промышленность палатасыны таматасы (ыразылыгъына кёре)

Гятов Р.Х. – Зольск муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Дадов М.А. – Терк муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Егорова Т.Б. – Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели (ыразылыгъына кёре)

Журавлев А.И. – Прохладна муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Залийханланы К.Х-О. – Элбрус муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Инжижоков С.М. – Лескен муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Канунников В.А. – Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликли келечисини аппаратыны Къабарты-Малкъар Республикада баш федерал инспектору (ыразылыгъына кёре)

Карданов М.Н. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары

Кармоков Х.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны инвестиция политиканы жашауда бардырыу эмда жангы амалла сингдириу жаны бла энчи келечиси

Керефов М.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары

Кильчуков А.И. – гитче эмда орта предпринимательликни «ОПОРА России» битеуроссей жамауат организациясыны регион бёлюмюню таматасы (ыразылыгъына кёре)

Кодзоков М.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясыны таматасы

Кошеев А.Д. – Урван муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Кумахов М.Л. – Къабарты-Малкъар Республиканы культура министри

Кумыков А.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы жарыкъландырыу, илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла министрини къуллугъун толтургъан

Кунижев В.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы къурулуш эмда жол мюлк министри

Курашинов А.В. – Къабарты-Малкъар Республиканы граждан обществону институтлары бла байламлыкъла жюрютюу эмда миллетлени ишлери жаны бла министри

Кясова Д.Ч. – Къабарты-Малкъар Республиканы Контроль-эсеплеучю палатасыны председатели (ыразылыгъына кёре)

Лисун Е.А. – Къабарты-Малкъар Республиканы финансла министрини къуллугъун толтургъан

Мамхегов Х.Х. – Бахсан шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Мовсисян Г.О. – Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары

Муртазланы Б.С. – Черек муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Ошхунов Т.Х. – Къабарты-Малкъар Республиканы жер эмда ырысхы бла байламлы халланы министри

Рахайланы Б.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы экономиканы айнытыу министри (Советни секретары)

Саенко Т.В. – Май муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысыны къуллугъун толтургъан (ыразылыгъына кёре)

Тараев И.В. – Прохладный шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Текушев А.А. – Чегем муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгъына кёре)

Уяналаны А.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кенгешчиси

Хажуев В.Ш. – иш бериучюлени «Къабарты-Малкъар Республиканы Промышленниклерини бла предпринимательлерини союзу» регион биригиулерини башчысы (ыразылыгъына кёре)

Хасанов И.М. – Къабарты-Малкъар Республиканы спорт министри

Хубиев М.Б. – Къабарты-Малкъар Республиканы саулукъ сакълау министри

Шауаланы И.П. – Къабарты-Малкъар Республиканы табийгъат байлыкъла эмда экология министри

Шогенцуков М.Л. – Къабарты-Малкъар Республиканы курортла эмда туризм министри

Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны къауумун къабыл кёрюуню юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

«Россей Федерацияны субъектлерини жамауат палаталарын къурауну эмда ишлерин бардырыуну битеулю жорукъларыны юсюнден» Федерал законну 8-чи статьясына, «Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну 9-чу статьясына тийишлиликде **бегим этеме**:

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны къауумуна бу адамланы къабыл кёрюрге:

Амшокова Ф.К. – «Къабарты-Малкъар Республиканы профсоюз организацияларыны биригиую» Союзну кёргюзтюую бла

Атмурзаланы М.М. – «Россей Федерацияны театрда ишлегенлерини союзу» битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар регион бёлюмюню кёргюзтюую бла

Атталаны Ж.Ж. – «Тарых эмда маданият эсгертмелени сакълау жаны бла битеуроссей общество» битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар республикалы бёлюмюню кёргюзтюую бла

Байчеккуланы Н.Х. - «Педагогланы битеуроссей жыйылыулары» битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар регион бёлюмюню кёргюзтюую бла

Бердов Х.А. - «Спартак» россейли физкультура-спорт общество» битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар Республикада регион бёлюмюню кёргюзтюую бла

Бобылев В.Н. - «Сангырауланы битеуроссей обществосу» битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар регион бёлюмюню кёргюзтюую бла

Гуппойланы Т.Б. - «Сангырауланы Урунууну Къызыл Байрагъы орденли битеуроссей обществосу» битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар регион бёлюмюню кёргюзтюую бла

Дзасежев Х.О. - «Афган урушда сакъат болгъанланы эмда аскерде ачыгъанланы «Урушну инвалидлери» битеуроссей жамауат организациясыны «Ветеран» деген Къабарты-Малкъар регион бёлюмюню кёргюзтюую бла

Дьяченко А.В. – Къабарты-Малкъар Республиканы Нальчик шахар округда халкъгъа билим бериуде бла илмуда ишлегенлени профсоюзларыны жамауат организациясыны кёргюзтюую бла

Калмыков Ж.А. – «Россейни социалист ниетли алимлери» битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар регион бёлюмюню кёргюзтюую бла

Каскулова А.Ф. - «Россейли Къызыл Жор» битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар регион бёлюмюню кёргюзтюую бла

Любуня Н.Г. – Къазакъланы айнытыу жаны бла «Россейни бла тыш къыралланы къазакъларыны союзу» деген битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар Республикада регион бёлюмюню кёргюзтюую бла

Мезова К.Ю. – «Акъылдан кемлеге болушууну «Тенг онгла» деген регионла аралы жамауат организациясыны Къабарты-Малкъар Республикада бёлюмюню кёргюзтюую бла

Нахушев З.А. – гитче эмда орта предпринимательствону «ОПОРА России» битеуроссей жамауат организациясыны Къабарты-Малкъар республикалы бёлюмюню кёргюзтюую бла

Павленко В.П. – «Автомобилистлени битеуроссей обществосу» жамауат организацияны Къабарты-Малкъар республикалы бёлюмюню кёргюзтюую бла

Сохроков Х.Х. - «Чыгъармачылыкъны халкъла аралы академиясы» жамауат организацияны Къабарты-Малкъар Республикада регион бёлюмюню кёргюзтюую бла

Федченко Л.М. – Россей Федерацияны халкъгъа билим бериуде бла илмуда ишлегенлени профсоюзларыны Къабарты-Малкъар Республикада регион бёлюмюню кёргюзтюую бла

Шабаев Л.М. – «Урушну сабийлери» битеуроссей жамауат организацияны Къабарты-Малкъар Республикада республикалы бёлюмюню кёргюзтюую бла.

2.Бу Указ анга къол салыннган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан **К.КОКОВ**

Нальчик шахар, 2018 жыл 24 октябрь, №165-УГ

Белгилеу

МАХАЧКЪАЛАДА МАЛКЪАР ПОЭЗИЯНЫ ИНГИРИ

Алгъаракълада Махачкъалада Поэзияны театрында «Пусть жизнь продлится...» деген ингир болгъанды. Ол КъМР-ни, КъЧР-ни да халкъ поэти Гуртуланы Салихни 80-жыллыгъына аталгъанды, деп билдиреди «Лезги газетни» сайтында.

Гурту улу саулугъуна кёре Махачкъалагъа келалмагъанды, алай поэзиягъа сюймекликлери ючюн ингирге къатышханлагъа ыразылыгъын билдиргенди. Тюбешиуде Россейни Жазыучуларыны союзуну, Кавказ жазыучуланы клубуну дагъыстан бёлюмлерини председатели Миясат Муслимова Гуртуланы Салихни чыгъармачылыкъ эм жамауат ишини юсюнден айтханды.

- Саулугъу къыйнап тургъанда да ол кёчюрмеле китапны жумушун ахырына жетдириуню юсюнден сагъыш этгенлей турады. Ары уа Кавказны башха-башха республикаларыны авторларыны чыгъармалары къошулгъандыла. Битеу жашауун поэзиягъа жоралагъан, анга табыннган, ол Шимал Кавказны жазыучуларыны бла поэтлерини чыгъармалары бла статьялары кирген сайт къурагъанды. Бюгюн биз битеу да регионда фахмулуланы ачыкъларгъа эм бирикдирирге себеплик этген адамны огъурлулугъуна эм хунерлилигине ыспас этерге жыйылгъанбыз ,- деп белгилегенди Муслимова.

Салихни назмуларын Фахмулу сабийлени республикалы кёп профильли лицейини, Махачкъаланы 39-чу лицейини окъуучулары эшитдиргендиле. Гурту улуну поэзиясыны юсюнден журналист, жазыучу, «Тарки-Тау» китап ярмарканы къурагъанладан бири Марат Гаджиев, «Дагъыстанны ёзденлери» жамауат организацияны таматасы Керимхан Умаханов, автодорожный колледжни преподавателиЗулейха Курамагомедова, поэт Магомед Насрулаев, Дагъыстанны къырал университетини дагъыстан халкъланы адабиятлары кафедрасыны башчысы Агарагим Султанмурадов айтхандыла.

Ингирни ахырында Миясат Муслимова юбилярны назмуларындан бирин окъугъанды эмда кёчюрмелени юсюнден сёлешгенди.

Гуртуланы Салих Кавказ жазыучуланы клубуну къураучусуду, назму, литература эссе, орус эм дуния классиклени, шимал-кавказ халкъланы, Грузияны эм Азербайджанны поэтлерини чыгъармаларын малкъар тилге кёчюрме китапланы авторуду. Аланы саны жыйырмадан артыкъ болгъанын да белгилерчады.

Суратлау литературада къыйыны эмда халкъланы бирикдириуде бардыргъан уллу иши ючюн анга «Кавказны халкъ поэти» деген сыйлы ат аталгъанды.

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан.

Медицина

Жюреклери – ачыкъ, билимлери – уллу, сёзлери – хычыуун

Вольный Ауулда 1967 жылгъа дери жангыз гитче амбулаторияччыкъ болгъанды. Анда акушерка, педиатр, терапевт ишлегендиле, ала бир ненча жюз юйюрню саулукъларына къарагъандыла. 67-чи жылда уа алагъа эки къатлы мекям берилгенди. Райондa жашагъанланы саны ёсгени бла байламлы 1987 жылда поликлиника жангы юч къатлы мекямгъа кёчюрюлгенди, анда бир кюннге 410 адамгъа къараргъа боллукъ эди. Багъыу-профилактика учрежденияланы араларында биринчи кюндюзгю стационар мында ачылгъанды, анда 25 саусузгъа жерле бар эдиле.

2016 жылны июль айында республиканы Башчысыны оноуу бла экинчи номерли поликлиника биринчи поликлиниканы филиалы болгъанды. «Анга къошулгъанлы баш врач Аулият Каскулова кёп ахшы тюрлениуле бардыргъанды. Ремонт этилгенди, мекямны башы жангыртылгъанды, кабинетле, коридорла, кирген жер тапландырылгъандыла. Лаборатор тинтиулени саны да кёбейгенди, нефролог, гастроэнтеролог, пульмонолог ишлеп башлагъандыла. УЗИ-ни адамлагъа юйлеринде этерге онг чыкъгъанды, электроэнцефалография бла эхокардиография хакъсыз этиледиле. Ишчилени хакълары да ёсгенди»,- деп билдиргенди филиалны башчысы Марита Яфаунова.

Бюгюнлюкде филиалда 84 756 адамны саулугъуна къаралады.Бир сменнге мында 1090 саусузгъа къараргъа боллукъду, жылгъа уа – 610 444-сюне. Хар жерде учреждениядa къаллай медицина жумушла тамамланнганларыны юсюнден билдириуле, администрацияны телефон номерлери жазылыпдыла. УЗИ- кабинетде юч аппарат барды, эндоскопия кабинет ишлейди. Спирометрия, аудиометрия, электроэнцефалография, онкоцитология, брахиоцевальный тамырлагъа УЗИ, эхокардиография эм башха тинтиуле бардарыладыла. Атлауучлада къыйналып жюрюгенлеге таплыкъгъа уллу лифт ишлейди.

Аулият Каскулова медицина болушлукъну тизмеси да кенгертилгенин айырып айтады. «Учреждениянi

мюлк-техника хазнасы да игилендирилгенди. Аны ары дери болуму артыкъ иги тюйюл эди. Инженер коммуникациялары, башы, кабинетлери осал халда эдиле. Аны ючюн, ол биринчи поликлиникагъа къошулгъанлай, бек алгъа жайда инженер коммуникацияланы жангыртханбыз, аны хайырындан суу эм жылыу бла жалчытыуда чурумла чыкъмазча болгъанды. Мекямны планировкасы да тюрлендирилгенди. Диагностика кабинетлени асламысы аны экинчи эм ючюнчю къатысында орналып эдиле. Ол а къыйналып жюрюген саусузлагъа, абаданлагъа бек тапсыз эди.Аны ючюн диагностика кабинетле – рентген, флюорография, ЭКГ, УЗИ, кардиология эм процедура - барысы да поликлиниканы биринчи къатысына кёчюрюлгендиле», -дегенди ол.

- Баш врач поликлиникагъа келгенлеге специалистле огъурлу кёзден къарарларына, алагъа сакъ болурларына да энчи эс бурады. «Коллективибиз бек игиди, сынамлыды, мында 40 жылны ишлеген врачларыбыз бардыла, жаш кадрла да къошуладыла. Бизге эм магъаналысы уа пациентлерибизни ыразылыкълары. Ала бери саулукъларын тюзетирге базыныпкеледиле, нек дегенде битеу медицина жумушланы поликлиникада хакъсыз толтурургъа боллукъду, башха учреждениялагъа барыр кереклиси жокъду»-дейди ол. Баш врач кеси да приёмланы бардыргъанда неда хар ыйыкъдан обходда болгъанында саусузла бла ушакъ этеди, нени жаратханларын бла жаратмагъанларын сурайды. Сора аланы оюмларына кёре мадарла этиледиле.

Амбулаторияда гемотология, биохимия эм башха анализле бериледиле. Гемотология, биохимия тинтиулени бардыргъан оборудование жангыды, бусагъатдагъы излемлеге келишеди. Аны хайырындан эсеплени анализле берилген кюнде окъуна билирге онг барды.

Ультразвуковой диагностика кабинетде алты аппарат барды. Алада адамны аш орунуна, бауруна, чегилерине, бюйреклерине, ёшюнлеге, башха органларына къаралады, эхокардиография этиледи. Битеу бу жумушлагъа хакъ тёленмейди, ала врачла берген направлениялагъа кёре тамамланадыла. Аппаратлада ишлеген докторла энчи хазырланыуну ётгендиле.

Поликлиникада ишлеген врачланы юслеринден айтханда, аладан бирини «Къабарты-Малкъарны халкъ врачы» деген аты барды, тёртюсю республиканы сыйлы врачларыдыла, ючеулен да Россейни саулукъ сакълауну отличниклеридиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Окъутуу

«Шёндюгю школ тамбланы сурамларына келиширик жаш тёлюню ёсдюрюрге эм юйретирге тийишлиди»

Элбрус районну Быллым элини Ахматланы Ахмат атлы мектебинде Ахматланы Заурбек талай заманны директорну орунбасары болуп, коллегалары бла бирге школ республикада эм игилени санына къошулур ючюн билимин, ангылауун да аямагъанды. Ол мында устаз коллективге быйылгъы окъуу жылны аллындан башлап таматалыкъ этип тебиреген эсе да, хар неге уллу кёллю болмагъаны кёзге туурады. Биз аны бла билим бериу, юйретиу ишни эм башха затланы юслеринден ушакъ этгенбиз.

-Заурбек Мажитович, алгъаракълада мектепни директоруну къуллугъуна тохташхансыз. Аны бла байламлы сизни къаллай сезим бийлейди?

-Жаланда ата-ананы, сабийлени, манга ышаннганланы барысыны да алларында жууаплылыкъ. Элим, бирсиле да сау болсунла, мени анга тийишли кёргенлери ючюн.

-Мектебигиз игилени санында болгъанлай келгенин билебиз. Жаш тёлюню окъутуу-юйретиу -Жаланда мектепде угъай, къайда да, жангы тамата ишни кесича къурай, бир зат къошаргъа неда тюрлендирирге излеучюдю. Сизде уа ол неди?

-Бусагъатда биз окъуу жаны бла бир кесек тюрлениуле кийире турабыз. Школда дерсле ыйыкъны беш кюнюню ичинде бардырыладыла. ФГОС-лагъа тийишлиликде берилирге керекли сагъатланы уа шабат кюннге кёчюргенбиз. Андан сора да, аланы сынаулагъа хазырлайбыз. Аны алай этгенибизни ачыкълайбыз. Ала, сау болснула, кеслерини ыразылыкълары бла школну ремонтуна да къатышадыла, хар небизге кёз-къулакъ боладыла.

Бусагъатдагъы окъутуу-юйретиу система жаланда сынаулада бийик балла алып, вузлагъа киралырчаланы угъай, жашаугъа къабыргъаларын жарашдыра билгенлени юйретирге борч болгъанын чертеди.

- Бу жаны бла уа къаллай иш бардырасыз?

-Жашауда бюгюнлюкде, керти-онгланы юслеринден айтсакъ, шёндю болумугъуз а къалайды?

-Кесигиз билгенликден, школубуз юч къатлыды, 1970 жылда хайырланылыргъа берилгенди. Бюгюнлюкде мында эки жюзден аслам адам билим алады. Алай эсе да, мекямгъа жюзден артыкъ окъуучу сыйынырча ишленнген эди.

Спорт залыбыз, ашханабыз (68 сабийге жери бла), медицина кабинетибиз (керекли затлары бла жалчытылыннганы да аман тюйюлдю), жашлагъа, къызлагъа да энчи-энчи труд эм башха кабинетлерибиз, библиотекабыз, эки актовый залыбыз да бардыла. Компьютерлерибиз, интерактив къангаларыбыз, устазларыбыз да жетишедиле. Мектепни арбазында оборудованиясы бла спорт майданларыбыз да ол жанына тартылгъан жаш тёлюге себепликдиле. Энди уа футбол ойнаргъа деп жалгъан майдан да къурашдырыргъа деп турабыз.

Сабийлени аш-суу бла жалчытыуну юсюнден айтсагъ а, ол жумуш да мында тап къуралгъанды. Былайда ашханада ишлегенлеге, ата-аналагъа да ала кеслерини ыразылыкълары бла юйлеринде ёсдюрген кёгетлери, жемишлери, башха затлары бла болушлукълары ючюн ыспас этгенибизни да билдирирге сюеме.

магъанасы уа – 9-11 классланы сабийлерине дерследен сора къалып, проектлери бла ингирде арыгъанларындан сора угъай, эрттенликден келип кюреширге онг береди. Анга ата-анала да ыразыдыла.

Юйретиу ишибиз да тынгылы къуралгъанды дерчады. Тигерге юйретген, экология, шашка-шахмат кружокларыбыз, волонтёр отрядыбыз да бардыла. Жюзден аслам сабий а, клубха, эл библиотекагъа жюрюп, тепсерге, театр, вокал жаны бла да тюшюнедиле. Жетишимлерибиз да аман тюйюлдюле. Сёз ючюн, элни тарыхы бла байламлы кружокга жюрюгенле «Моя малая Родина» Битеуроссей конкурсну къырал даражалы кезиуюне юч жылда да Москвагъа барып, анда айырмалыланы санында белгиленнген да этгендиле.

-Айхай да, не заманда да школну айныуун ата-анала бла байламлыкъсыз кёз аллынга келтирген къыйынды. Сиз аны уа къалай къураргъа дейсиз?

-Тюздю, къайсы окъуу учреждение да кеси аллына къалса, ёсюуню жолун табаллыкъ тюйюлдю. Биз окъуу жылны кезиуюнде не иш этгенибизни жамауат кёрюрча, билирча, март айда ата-ананы конференциясын къурап, жетишимлерибизни, кемчиликлерибизни да ди, сагъыш эте, оюмлай билген инсанла кеслерини жерлерин тынч табадыла. Биз да жаш тёлюню буюкъмазгъа, кёллериндегин ачыкъ айтыргъа, дунияны шёндюгю тюрлениулерини толкъунларында чыдамлылыкъгъа юйретебиз.

Алимле бусагъатда беш-он жылдан бир-бир усталыкъла керек болмай къаллыкъдыла деген оюмну къатлайдыла. Ма быллай болумлада бюгюннгю мектепле тамбла уллу жашауну сурамларына келиширик, ол затлагъа ёзлерини къабыргъаларын таяндыра биллик, аны бла бирге уа окъуулу жашланы бла къызланы ёсдюрюрге, юйретирге борчлуду. Аны ючюн а биз бу зат бла байламлы алгъадан келген эм шёндюгюлю къыйматлы амалланы хайырланыргъа кюрешебиз. Сёз ючюн, талай жылдан бери школубузда сабийле къайсы жерлеге окъургъа киргенлерини мониторингин да бардырабыз. Ол а ала келир заманны, сайлагъан усталыкъларына кёре иш табарыкъларыны юсюнден да сагъыш эте билгенлерин толусунлай ачыкълайды.

-Кесибизни тёлюню окъуна эсибизге тюшюре айтсакъ, элде директорну анабыздан-атабыздан кем болмай кёргенбиз, анга кёре хурметлегенбиз. Бусагъатда устазны, мектепни таматасыны даражасыны юсюнден не дерге боллукъсуз?

-Кертиди, аланы элде танымагъан жокъду. Ишибизни ангылагъанлагъа, къолларындан келгенича болушханлагъа биз да ыспас этебиз. Тюзюн айтсакъ, жамауат да, биз да бир ишни бардырабыз - жаш тёлюню намыслы, билимли болургъа юйретебиз. Аланы жаланда айтханыбыз бла угъай, ёз къылыгъыбыз бла да юйретирге тийишлибиз. Бюгюннгю школну айныу жолу да андады – ата-анала бла байламлыкъда.

-Мектебигизни энчи тёреси уа бармыды?

-Болмай а! Бир къауум жылдан бери Прохладна районда Искусстволаны сабий школу, библиотека системасы эмда Прохладный шахарны сегизинчи номерли мектеби бла маданият байламлыкъланы къурагъанбыз. Аланы килисаларына экскурсиягъа, школларына къонакъгъа баргъаныбыз, сабийлеге сейир эди. Аллай затла аланы эслеринде къалгъанларындан сора да, юйретиу магъананы тутадыла.

-Жашауда нени багъалайсыз?

-Юйюр къыйматланы, тутхан ишинге жууаплылыкъны. Айхай да, эм алгъа мамырлыкъны. Анабыз-атабыз бешибизни да кеси къыйынгъыз бла жашагъыз, таматалагъа хурмет этигиз деп юйретгендиле. Окъууну-билимни жолуна да тюшюндюргендиле.

Кесим къурагъан юйюрде, айып этмегиз, юч къызчыкъ бардыла. Фатима бла Зайнаф фармацевтледиле. Мадина уа алыкъа тёртюнчю классдады. Къол усталыкъгъа бегирек талпынады. Аналары да мектепде ишлейди.

-Къадарыгъызны школ бла байлагъаныгъызгъа ыразымысыз?

- Педагог жолуму Тырныауузну ючюнчю номерли мектебинде гитче классланы устазы болуп башлагъан эдим. Андан сора Быллымгъа келгенме, бир кесекни Нальчикде окъуу юйледен биринде завучлукъ этип тургъанма, артда уа элибизге къайтханма. Билемисиз, башха-башха мектепледе ишлегеним манга сынам жыйышдырыргъа уллу себеплик этгенди. «Билим бериу» миллет проектни чеклеринде эришиуге къатышып, 2006 жылда «Россейни эм ахшы устазы» деген даражалы атха тийишли болуп, жюзминглик грант да къытханма.

Айхай да, коллективибиз, элибиз бла бирге кёп затны игилендирир, жангы жетишимлеге жетер муратлыма. Аланы къалай болгъанларын а заман кёргюзтюр. Школубузну аты хар заманда да айырмалыланы санында айтылгъанлай турур деп ийнанама.

Ушакъны
МОКЪАЛАНЫ Зухура
бардыргъанды.

ТИНТИУЛЕ

Экологиягъа жетген хатаны кёрюрге, ангыларгъа сюймегенибиз бек осалды

Бюгюнлюкде саулай да Шимал Кавказны тёгерекдеги къудуретини болумун, качествосун тинтирге кереклиси ишеклик туудурмайды. Табийгъатны онгун толусунлай билмегенлей, аны байлыгъын не къадар кёп хайырланыргъа кюрешмеклик сагъыш, къайгъы да этерча экология къыйынлыкълагъа келтиреди. Адам улуну жашау тиричилиги чыгъаргъан экология проблемаланы барысын да терк окъуна тюзетип къояргъа биосфера да жетишалмайды.

Эм алгъа былайда тёгерекдеги къудуретни химиялы затла бла кирленнгенини юсюнден айтыргъа боллукъду. Бусагъатдагъы болумда автотранспорт хауаны къалай кирлендиргенин Нальчикни юлгюсюнде тинтиу жаны бла вопрос магъаналыгъа саналады. Регионубузну ара шахарыны атмосферасын кирлендиргенле уа асламысында предприятияла бла автотранспортдула. Аланы хар бирини кесини энчиликлери барды.

Бир жанындан алып къарасакъ, промышленность предприятияла азайгъанчадыла, алай а, бирси жанындан автотранспортну саны ёсе баргъанын да кёребиз. Аны ючюн а, хауаны бир къауум тергеулеге кёре, автомобилле сагъынылгъан предприятияладан эсе да бегирек кирлендиргенлери ачыкъланады. «КъМР» РИА-ны официал эсеплерине кёре, 2018 жылда республикада жамауат транспортну 282 маршруту жюрюйдю.

Жылны кезиулерине кёре атмосфераны кирлендирген затланы саны да бирде кёбюрек, бирде азыракъ болады. Ала уа тёгерекни къаллай бийикликден тюшгенлерине неда тёгюлген газ-хауа смесьни температурасына кёре да кирлендиредиле. Автомобильледен чыкъгъан газла атмосфераны энишгедеги къатысына тюшедиле, аны ючюн а хауагъа аладан бийигирекден тюшген газладан эсе атмосферада чачылыулары башхаракъды. Алай эсе уа, заранлы веществола адамны солуу алгъан жерине жууукъда турадыла дерчады.

Статистикагъа кёре, бир женгил автомобиль бир сутканы ичинде хауагъа килограмм чакълы тюрлю-тюрлю уулу затланы атады, аланы уа хауада беш жылгъа дери сакъланырча кючлери барды. Тёгерекдеги къудуретни хауа болумларыны тюрленнгенине, чыран бузланы эригенлерине да ала «кеслерини юлюшлерин къошадыла». Аны ючюн а атмосфераны кирлендириуде эм къоркъуулугъа автомобиль транспортну санаргъа боллукъду.

Саулай Россейни алып айтсакъ, автомобиль транспорт бир жылгъа 22 миллион чакълы тонна кир-кипчикни хауагъа атады. Двигательле чыгъаргъан газлада уа эки жюзден артыкъ тюрлю-тюрлю хаталы, ол санда канцерогенли, веществола бардыла. Андан сора да, транспорт шахарда таушланы кёбейтеди, хауа болумланы жылдан-жылгъа жылына барыуларына да «къошумчулукъ» этеди. Хауаны азотну оксиди бла кирленнгени эмда кислотный жауунла адамланы саулукъларына, табийгъатха да уллу заран саладыла.

Улоу аны бла кёп заманны хайырланып турурча зат эсе да, бир кюнде аны да ахыры болады. Эски, бугушха атылгъан транспортда уа аны ишлей туруп хайырланылгъан кезиуде болгъан материалла - къара эм тюрсюнлю металла бардыла. Пластмассла эмда резинотехникалы изделияла, мияла эмда къошун, агъач бла картон эмда алача кёп башха затла да.

Нальчикде транспортну жолда эм къыстау баргъан заманыны юсюнден айтсакъ, аны сутканы ичинде эки кезиуге юлеширге боллукъду. Биринчисин биз эрттенликде ишчи кюн башланырны аллында, экинчисин а ингирде кёребиз. Алагъа пик сагъатла деп да айтабыз. Аллай чакълада уа саулай сутканы ичинде баргъан автомобильлени 10-12 проценти барады. Мальбахов, Идаров, Къабарты атлы орамланы эм къыйын бёлюмлеринде кюндюз ол кезиуде 4048 машинадан аслам транспорт (жолну эки жанына да) ётеди. Кезиуден-кезиуге 5-7-минутлукъ пробкала боладыла. Ленин, Киров, Осетинский, Кешоков, Шогенцуков атлы орамлада уа бир сагъатха 6612 машина озады. Сагъынылгъан магистральла шахарны транспорт чигинжисин къурайдыла.

Бюгюнлюкде адам улуну цивилизациясын автомобильсиз кёз аллынга келтирген къыйынды. Бизни жашауубузда ол жаланда транспортча угъай, турмушубузну бир кесеги болуп къалгъанды. Инсанны къымылдауну эркинлигине итиннгени, производствола да, жумушланы жалчытхан жерледе да функцияла къыйыннга айлана баргъанлары, ахырында уа шёндюгю жашау кеси – ала барысы да женгил улоуланы саны ёсе барырына эмда жюк ташыу да кёбейирине себеплик этедиле. Машиналаны асламдан-аслам бола баргъанларына уа эрттеден бери да къыралны экономикасыны айныуун, жамауатны жашауну качествосун ачыкълагъан кёрюмдюгеча къаралады.

Болсада илму-техника прогрессни жетишимлери адамлагъа жаланда хайыр келтирип къоймай, хата да келтиредиле. Автомобиль ючюн тёлеуюбюз – саулугъубузду, жашауубузду. Экологияны сейирлери бла цивилизацияны айныуу бир бирге къаршчы тургъан заманда къыйынды айныуну юсюнден айтыргъа. Адам улуну бюгюнлюкде экология проблемала бла байламлы къыйынлыкълары, андан сора да, экология жаны бла тыйгъычланы илму тинтиулери асыры созулгъанларыны да хатасындандыла. Экология кризисни болгъанын иги ангыларгъа, кёрюрге сюймегенибиз а аны мындан ары да хатасыны ёсе барырына жол ачады. Жангы тёлюле ол алай болургъа керекди, бизге дери да болгъанды дейдиле, алагъа дери келген тёлюлени юлгюлеринден сынам алыргъа ашыкъмайдыла.

Андан сора да, анга гаражлагъа, ремонт этген базалагъа, эски автомобилле атылгъан багушлагъа, стоянкалагъа бёлюннген жерлени; аны бла бирге уа жыл сайын авариялада АБШ-ны – саулай да Вьетнамда; бизни къыралны да афган урушда тас этгенлеринден эсе кёп инсанлары жоюлгъанларын къошсакъ, табийгъатны бла адам улуну автомобилизациясыны айнытыр ючюн берген багъалары асыры бийик тюйюлмюдю деп сорсакъ, тюз боллукъду.

Биринчиден, бизге машиналаны саны ёсе баргъаныны хатасын, ала тёгерекдеги къудуретге эм кесибизге салгъан заранны тергей билирге юйренирге тийишлиди. Экологияны таза отлукъгъа кёчерге, жамауат транспортну кёбейтирге, метрону жангы тынчлыкълы ызларын ачаргъа да. Биз автомобильсиз жашаргъа чакъырмайбыз. Жаланда 21 ёмюрню жетишимлери ючюн берген багъабыз хайырлы, аны бла бирге уа хата келтирмеген затла ючюн болурун излейбиз.

ГЕККИЛАНЫ Сафият,
физика-математика
илмуланы кандидаты.

ДАТА

Жыйышдырылгъан сынау къуллукъ борчларын бет жарыкълы толтурургъа онг береди

Быйыл ведомстводан тышында охрана къуралгъанлы 66 жыл толады. Профессионал байрамларын белгилеуню чеклеринде Россейни Миллет гвардиясыны ведомстводан тышында охранасыны КъМР-де Управлениясыны башчысыны къуллугъун толтургъан полицияны подполковниги Юрий Меркулов бизни соруууларыбызгъа жууапла бергенди.

- Ушагъыбызны аллында ведомствону тарыхыны юсюнден къысха айтсакъ тюз болур...

- Ол СССР-ни Министрлерини Советти 1952 жылда 29 октябрьде чыгъаргъан бегими бла Ич ишле органланы къауумунда энчи бёлюмча къуралгъанды. Андан бери озгъан жылланы ичинде бизни тизмеледе къуллукъ этгенле кеслерини профессионал билимлерини, сынауларыны, адамлагъа къайгъыра билгенлерини хайырындан кёплеге болушхандыла.

Къабарты-Малкъарда уа алгъа къалауурлукъ этген эм саууттланнган бёлюмле къуралгъандыла. Аланы келечилери энчи магъаналы, административ, мюлк объектлени, промышленный предприятияланы сакълагъандыла. 1966 жылда ведомстводан тышында охрананы ишинде жангыртыула бардырылгъандыла. Ол кезиуден башлап объектлени сакълауну жангы мадарлары кийирилип, борчларыбыз кенгертилгендиле.

66 жыл жетишимлеге багъа берирге, келир заманнга борчла салыргъа жарагъан кезиудю. Бу жылланы ичинде жыйышдырылгъан сынау аманлыкъчылыкъгъа къажау ишни, тюрлю-тюрлю объектлени сакълау, жамауат къоркъуусузлукъну, шахарларыбызны, эллерибизни орамларында тынчлыкъны жалчытыу жаны бла жумушланы бийик даражада толтурургъа онг береди.

- Мен ангылагъандан, ведомство объектлени сакълагъанда сигнализацияла бла хайырланады.

- Ишибизни игилендириуге артыкъда уллу магъана бериледи. Ол санда шёндюгю сигнализация системаланы сингдириу, эскилени алышыу артыкъда магъаналыды.

Ведомствода уа бюгюнлюкде бир ненча бёлюм барды. Аманлыкъчыланы тутхан къауумла уа бютюнда уллудула. Жарсыулу болумгъа тюшген адамлагъа болушлукъгъа, аланы ырысхыларын сакъларгъа биринчилени санында ала барадыла. Бизни полициячылагъа хар кюн да оператив оноула чыгъарыргъа, законланы бузгъанлагъа къажау мадарла толтурургъа тюшеди.

Сигнализация ишлегенлей, къалауурла терк окъуна болушлукъгъа чыгъадыла. Алай аланы «къаугъалы» кнопка нек ишлегенини, объектде не зат болгъаныны юслеринден шартлары жокъду. Аны ючюн полициячыларыбыз жолгъа хазыр болуп чыгъадыла: биргелерине сауутла, бронежилетле да алып. Бизни ведомство битеу керекле бла да толу жалчытылыннганын энчи айтыргъа сюеме.

- Бюгюнлюкде сиз къаллай объектлени сакълайсыз?

- Ала беш мингден асламдыла. РФ-ни Правительствосуну Миллет гвардия борчлу халда сакълагъан объектледе къоркъуусузлукъну жалчытыу жаны бла бегимин жашауда бардырабыз. Аны тизмесине уа жашау магъаналы объектле киредиле. Аладан сора республикада законла жарашдырыучу, аланы толтурууучу власть органланы къоркъуусузлукъларын да жалчытабыз.

Жылны аллындан бери борчубузну толтуруп, къыралны бюджетине 200 миллион сом тёлегенбиз.

- Сизни коллективигиз уллуду. Хар адам бла да бир тилли болгъан къыйынды...

- Ведомствода къуллукъ этгенле кеслерини борчларын бет жарыкълы толтургъанларын энчи белгилерге сюеме. Анда уа бёлюмню оноучуларыны, командирлени къыйынлары уллуду. Ала полициячыланы низамлыкъларына, аланы сынауларын айнытыугъа баш магъана бередиле. Бу иш жетишимли толтурулгъанына уа 30-дан аслам полициячыбыз РФ-ни къырал саугъалары бла белгиленнгенлери да шагъатлыкъ этеди.

Служабаны ветеранларына уа энчи ыразылыгъымы айтыргъа сюеме. Бюгюнлюкде бизни тизгинлерибизге келген жаш адамланы юйретиуде аланы къыйынлары уллуду.

Жарсыугъа, кеслерини ишчи борчларын толтургъан кезиуде аманлыкъчыланы къолларындан жоюлгъан коллегаларыбыз бардыла. Аланы бир заманда да унутурукъ тюйюлбюз, жигитликлерине баш урабыз.

Бюгюнлюкде толтурулгъан реформа уа ведомстводан тышында охранагъа, РФ-ни Миллет гвардиясыны бёлюмюнеча, право низамны, жамауат тынчлыкъны жалчытыу, объектлени сакълау ишни андан да хайырлы бардырыргъа, жамауатда полициячылагъа ышаныулукъну ёсдюрюрге болушурукъларына ишеклигим жокъду. Мындан ары да служба Къабарты-Малкъарны, Россейни сейирлерин сакъларгъа хазырды.

Ушагъыбызны ахырында уа коллегаларымы байрамыбыз бла энтта бир кере алгъышлап, саулукъ, узакъ ёмюр, къуллукъ этиуде жетишимле тилерик эдим.

Басмагъа **ТИКАЛАНЫ Фатима** хазырлагъанды.

Саугъалау

Усталыгъы ючюн - сый эм махтау

Къабарты-Малкъарны Курортла эм туризм министерствосунда Чеченланы Бисо бийик усталыгъы эм республикада гастрономия туризмни айнытыугъа этген къошумчулугъу ючюн сыйлы грамота бла саугъаланнганды. Аны бере, ведомствону башчысы Мурат Шогенцуков Чечен улугъа жетишимли болурун, усталыгъын андан ары айнытырын тежегенди.

Чеченланы Бисо Россейни, Къазахстанны, Белоруссияны шеф-поварларыны миллет гильдияларыны келечисиди. Ол унутула баргъан миллет ашарыкъларыбызны артха, хант къангалагъа, къайтарыу бла кюрешеди, аны бла бирге башха халкъланы, ол санда тыш къыраллы азыкъланы да уста жарашдыра биледи.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Пенсия фонд

«Интернетни азбукасында» - ахшы тюрлениуле

Россейни Пенсия фонду бла «Ростелеком» компания «Интернетни азбукасы» деген пенсиячылагъа деп жарашдырылгъан юйретиу программаны жангыртхандыла. Энди анга Интернетни юсю бла видеосвязьны къалай хайырланыргъа боллугъуну юсюнден бёлюм къошулгъанды. Анда видео бла ушакъ бардырыргъа къаллай программала жарагъанлары, аланы телефоннга неда компьютерге къалай салыргъа боллугъу ангылатылынады.

«Интернетни азбукасы» проектни чеклеринде юйретиу пособие чыгъарылгъанды, курсла бардырыладыла, интернет-портал да ишлейди. Аны болушлугъу бла 2014 жылдан башлап компьютерде ишлеуге 200 мингден аслам пенсиячы юйреннгендиле. Проектни Пенсия фонд бла «Ростелеком» абадан адамла къырал жумушларын электрон халда тамамлаялырча этер, аны болушлугъу бла аланы жашауларын игилендирир муратда жарашдыргъандыла.

ПРОКУРАТУРА

Айлыкъларын тёлетдиргендиле

Черек районну прокуратурасы урунуу бла байламлы законла къалай толтурулгъанларын тинтген кезиуде Къашхатауну аш-азыкъ комбинатында 9 ишчиге айлыкълары тёленмей, 765 минг сом борч жыйылгъаны ачыкъланнганды. Чекленнген жууаплыгъы болгъан обществода бюгюнлюкде банкрот бла байламлы жумушла толтурулгъанларын белгилерчады.

Надзор ведомство эсгертиуле хазырлап, предприятияда конкурс башчылыкъ этгенле, аны директору, бухгалтер бла ишчи тюбешиуле бардырылып, айлыкъны толусунлай тёлетирге, борчну кетерирге къолдан келгенди, деп билдиргендиле бизге КъМР-ни прокуратурасындан.

Конкурс башчылыкъ этген компаниягъа къырал статистиканы бардырыргъа шартланы кёргюзтмегени ючюн административ бузукълукъланы юсюнден материалла да жарашдырылгъандыла.

Бизни корр.

Акция

Наркотиклеге - угъай

«Сабийлени саулукълары эм къоркъуусузлукълары ючюн» деген акциягъа тёрт мингден аслам школчу къатышханды.

6-чы номерли школда уа наркоманиягъа, осал къылыкълагъа, акъылбалыкъ болмагъанланы араларында аманлыкъланы тохтатыугъа бурулгъан ушакъны кезиуюнде уа тамата классланы окъуучулары къыралда къаллай законла болгъанларын, ууну жайгъанла къаллай жууапха тартылгъанларын билгендиле. Тюбешиулени КъМР-де МВД-ны наркотиклеге къажау управлениясыны къуллукъчулары, Нальчик шахарны администрациясында билим бериу департаментини къуллукъчулары бла бирге къурагъандыла. Жаш адамланы къонакълагъа соруула берирге онглары да болгъанды.

Битеу да бирге уа бу акция Нальчикни 33 школунда болгъанды. Андан сора да билим бериу учрежденияланда «Наркотиклеге угъай!» деген чакъырыу бла суратланы, плакатланы конкурсу да бардырылады.

2018 жылда ноябрьде беш уахты намаз къылыуну заманы

Айны кюнлери		Эртген намаз	Кюнню чыкъгъан заманы	Тюш намаз	Экинди намаз	Ашхам намаз	Жассы намаз
1	Орта кюн	05:11	06:41	12:00	14:44	16:59	18:37
2	Байрым кюн	05:12	06:43	12:00	14:43	16:58	18:35
3	Шабат кюн	05:14	06:44	12:00	14:42	16:57	18:34
4	Ыйых кюн	05:15	06:45	12:00	14:41	16:55	18:33
5	Баш кюн	05:16	06:46	12:00	14:40	16:54	18:32
6	Геуюрге кюн	05:18	06:48	12:00	14:39	16:53	18:30
7	Бараз кюн	05:19	06:49	12:00	14:38	16:52	18:29
8	Орта кюн	05:20	06:50	12:00	14:37	16:50	18:28
9	Байрым кюн	05:22	06:52	12:00	14:36	16:49	18:27
10	Шабат кюн	05:23	06:53	12:00	14:35	16:48	18:26
11	Ыйых кюн	05:24	06:54	12:00	14:34	16:47	18:25
12	Баш кюн	05:26	06:56	12:00	14:33	16:46	18:24
13	Геуюрге кюн	05:27	06:57	12:00	14:32	16:45	18:23
14	Бараз кюн	05:28	06:58	12:00	14:32	16:44	18:22
15	Орта кюн	05:30	07:00	12:00	14:31	16:43	18:21
16	Байрым кюн	05:31	07:01	12:01	14:30	16:42	18:20
17	Шабат кюн	05:32	07:02	12:01	14:29	16:41	18:19
18	Ыйых кюн	05:33	07:03	12:01	14:29	16:40	18:18
19	Баш кюн	05:35	07:05	12:01	14:28	16:40	18:17
20	Геуюрге кюн	05:36	07:06	12:01	14:27	16:39	18:17
21	Бараз кюн	05:37	07:07	12:02	14:27	16:38	18:16
22	Орта кюн	05:38	07:09	12:02	14:26	16:37	18:15
23	Байрым кюн	05:39	07:10	12:02	14:26	16:37	18:15
24	Шабат кюн	05:41	07:11	12:02	14:25	16:36	18:14
25	Ыйых кюн	05:42	07:12	12:03	14:25	16:35	18:13
26	Баш кюн	05:43	07:13	12:03	14:24	16:35	18:13
27	Геуюрге кюн	05:44	07:15	12:03	14:24	16:34	18:12
28	Бараз кюн	05:45	07:16	12:04	14:23	16:34	18:12
29	Орта кюн	05:46	07:17	12:04	14:23	16:33	18:11
30	Байрым кюн	05:48	07:18	12:04	14:23	16:33	18:11

КъМР-ни Муслийманларыны дин управлениясы.

ПОЛИЦИЯ

Жалгъан аракъыны чыгъарыу тохтатылгъанды

Право низамны сакълаучула аракъы чыгъаргъан цехни ишин тохтатхандыла. Оперативникле 1,5 минг литр жалгъан аракъы сыйыргъандыла.

КъМР-де МВД-ны экономика къоркъуусузлукъ эм коррупциягъа къажау бёлюмюню къуллукъчулары, Нальчикни полициячылары эм ФСБ-да коллегалары бла бирге оператив билдириуню тинтген кезиуде законлагъа бузукълукъла этип ишлеген цехни ачыкълагъандыла. Нальчикде Некрасов атлы орамда юйледен биринде энчи маркасыз ичги затла, спирт ийиси бла суусун зат, мияла шешала эмда пластик башла бла этикеткала тапхандыла.

Мекямны арбазында уа ауур жюклю машинада 816 аракъы шеша бар эди. Аланы тышларына белгили предприятияланы этикеткалары жабышдырылып тура эди. Битеу да бирге полициячыла 1522 литр (3044 шеша) жалгъан аракъы эм спирт ийис этген 235 литр суусун зат тапхандыла. Ала экспертизагъа берилгендиле.

Бу шартла бла байламлы терслеу материалла жарашдырылгъандыла (РФ-ни УК-сыны 171.3-чю статьясыны 1-чи кесегине кёре). Цехни иеси законлагъа бузукълукъла этип этил спиртни, ичги затланы, спирти болгъан продукцияны чыгъаргъаны ючюн терсленеди.

ГРЕК-РИМ ТУТУШУУ

Тёрели турнирден – тёрт алтын

Терек шахарны «Терек-Олимп» спорт комплексинде грек-рим тутушуудан тёрели республикалы турнир бардырылгъанды. Ол Россейни сыйлы тренери, СССР-ни физкультурасыны тын, эки кюмюш эмда эки доммакъ майдал къытхандыла. Кеслерини ауурлукъ къауумларында Отарланы Мурат, Лукияланы Руслан, Бапыналаны Къурман, Чеченланы Амаль хорлагъан Аслан, Этезланы Ибрагим, Толгъурланы Мурат юйретедиле.

Бу эришиуде хорлагъанла энди Олимпиаданы чемпиону, спортну сыйлы устасы Асланбек Хуштовну эм спортну сыйлы ишчиси Нургали Битоковну хурметине къуралгъанды. Анга 2003-2007 жыллада туугъан жашчыкъла къатышхандыла.

Элбрус районну спортшколунда жарау этген жаш гёжефле анда жетишимли болгъандыла – ала тёрт алтын, эки кюмюш эмда эки доммакъ майдал къытхандыла. Кюмюш майдалланы Ёзденланы Къайсын, Жашууланы Хасан, Балаланы Алим алгъандыла. Шауаланы Исса бла Жеттейланы Алан ючюнчю жерлеге чыкъгъандыла. Спортчуланы тренерле Локияланы Юрий, Чеченланы Артур, Балаланы Алим, Хапаланы саугъаларына бардырылгъан битеукъырал эришиуде тутушурукъдула. Ол а Адыгеяны Тахтамукайск районунда 26-28 октябрьде боллукъду.

Анатолий ТЕМИРОВ.

СУРАТДА: Элбрус райондан гёжефле.

Олимпиада

Хунерлиле сайланырыкъдыла

Россейни Ич ишле министерствосуну экономика къоркъуусузлукъ эм коррупциягъа къажау бёлюмлерини даражасын кётюрюр, ич ишле органлада къуллукъ этерге сейирлери, билимлери, сынаулары болгъан жаш адамланы ачыкълар мурат бла РФ-ни МВД-сыны Нижний Новгородда академиясы къыралны регионларында «Экономиканы сакълай» деген Битеуроссей олимпиаданы бардырады. Ол «ЭБиПК бёлюмню оперуполномоченныйи» эмда «экономика аманлыкъланы тинтген следователь» деген усталыкълагъа фахмулары болгъан школчуланы тохташдырыргъа онг берликди.

Олимпиада эки бёлюмде бардырылады: биринчиден интернетде заочно халда соруу къуралып, регионладан айырмалы школчула сайланырыкъдыла. Ызы бла хорлагъанла Нижний Новгородха барып, вузну кесинде берилген сынауланы толтурлукъдула. Анга 8-11 классланы окъуучулары къатышыргъа эркиндиле. Олимпиаданы соруулары «Обществознание» деген дерсни школ программасына кёре къуралгъандыла.

Эришиулеге къатышыр ючюн быйыл 30 декабрьге дери РФ-ни МВД-сыны Нижний Новгородда академиясыны сайтында олимпиаданы бёлюмюнде эсепге турургъа керекди (аны адреси **http://46.229.138.58:8090/** неда **http://95.79.56.213:8090/**). Соруулагъа да анда жууапла бериледиле.

Хорлагъанла багъалы саугъала бла белгиленирикдиле, деп билдиргендиле бизге КъМР-де МВД-ны пресс-службасындан.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редакторну орунбасары
ТЕКУЛАНЫ Хауа

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
АТТАЛАНЫ Жамал (баш редактор)
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зухура (бёлюмню редактору),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат (бёлюмню редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бёлюмню редактору).
УЛБАШЛАНЫ Мурат (бёлюмню редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - **42-63-01**.
Баш редакторну орунбасарлары - **42-38-21**, **40-04-82**.
Жууаплы секретарь - **42-66-85**.
Секретариат - **40-93-62.** Корректорла - **42-63-52.**

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право - **42-24-02, 42-67-68.**
Экономика - **42-66-73.**
Культура - **42-66-76.**
Социал ишле - **42-75-82, 40-59-18.**
Курортла, туризм эм спорт - **40-39-93, 42-66-71.**
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылыу - **42-37-94.**
Энчи корреспондент - **42-68-72.** Тилманчла - **40-28-97.**
Операторла - **40-28-49, 42-39-65.**

Редакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан **400** газет тизгинден (машинка бла жазылгъан **5-6** бет) кёпню алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда **2016** жылда **19 декабрьде** регистрация этилгенди.
Регистрация номер **—ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532**

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.
Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, **33**
Газетлени иелерине тапдырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды. Телефонла: **76-01-21**
Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды. Телефон: **42-69-34**
Газет ыйыкъда юч кере чыгъады - **геуюрге, орта, шабат** кюнледе.

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Текуланы Хауа - дежурный редактор; Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасарлары; Ахкёбекланы Жаннета - (1, 2-чи бетле), Токумаланы Салим- (3-чю бет), Геляланы Валентина - (4-чю бет) - корректорла.
Тиражы **1387** экз. Заказ № **1084**
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

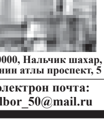

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта: elbor_50@mail.ru